

HIBRID | CO-HOUSING | „NYÓCKER”

Nagy Iván DLA
Egyetemi docens – BME

TT3 2018/ősz
IPARTANSZÉK

TÖBB, MINT TÖBBFUNKCIÓS

| KOMPLEX STRATÉGIÁKBAN REJLŐ LEHETŐSÉGEK | - | HIBRID |

Az új digitális világban az úgynevezett hálózati társadalomban semmi sem marad ugyanaz, mégha valami változatlanak látszik is akkor, is más perspektívából és eltérő módon nézünk rá. A változások dinamikáját talán legjobban az alábbi mozaikszó írja le.

V.U.C.A

Volatility (változékonyság) - uncertainty (bizonytalanság) - complexity (összetettség) – ambiguity (kétértelműség)

Az egyetlen állandó az egyre fokozódó komplexitás.

Ennek a hatása az építészetre sokrétű és elkerülhetetlen. A tradicionális funkciók átalakulása már tart egy ideje. Manapság egyáltalán nem szokatlan ha ezek keverednek valamilyen formában. Nem meglepő, hogy a figyelem újra a multifunkcionális épületek felé fordult, akár „újralfedezésről” is beszélhetünk az esetükben. Ilyen épületek régóta léteznek, de ezek jellemzően additív jelleggel foglalják magukba a különböző funkciókat (bevásárlóközpontok, vagy a többféle szolgáltatással kiegészített lakóépületek, idős otthonok), amelyek között általában nincs keveredés.

Experience centre, Berlin (Németország) - J. Mayer H. 2014

SOURCE: <https://www.archdaily.com/505983/j-mayer-h-wins-competition-to-design-berlin-experience-center>

A közelmúltban ezeknél az elődöknél komplexebb működésű, akár a „hibrid” jelzővel is leírható épületek jelentek meg. Meglepő, eddig elképzelhetetlen „koktélok” tűntek fel, részben alulról jövő, közösségi kezdeményezésre.

jól megfigyelhetően erősödött a különböző funkciók közötti interakció, elmosódó belső határokkal.

Basketbar, Utreht (Hollandia) – NL Architects, 2000

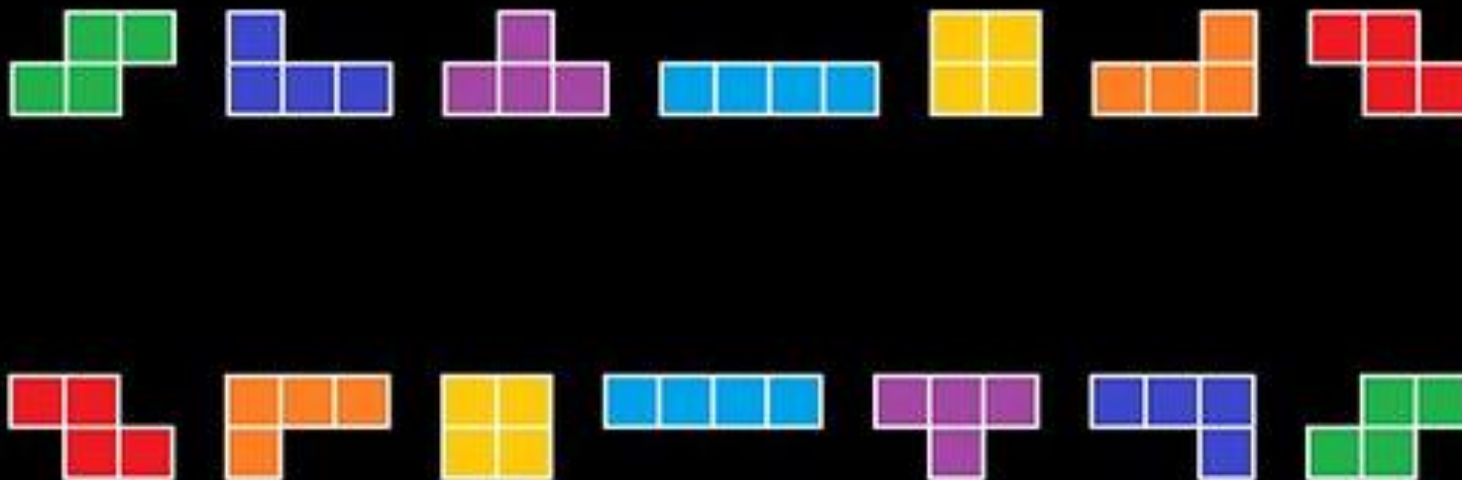

„Lieu de Vie” Párizs (Franciaország) - Saclay, Studio Muoto, 2016

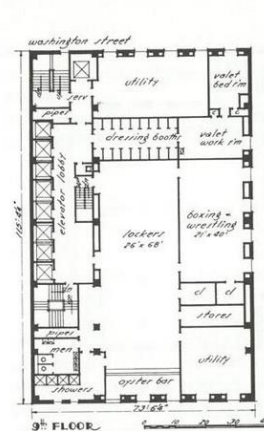
De mitől válik egy épület hibriddé? Mi különbözteti meg ezeket a multifunkcionális komplexumoktól? Egyértelmű definíciót nem biztos, hogy bárki meg tud fogalmazni, de a két kategória megkülönböztetésével érdemes megpróbálkozni egy rövid történeti áttekintés keretében.

Joseph Fenton (Steven Holl munkatársa 1978 és 83 között) 1985-ös írása ('Hybrid buildings' in *Pamphlet Architecture no.11: Hybrid buildings, Princeton*) ebben a témában mindenképpen említést érdemel, ő volt az első, aki megpróbálta a multifunkcionális épületeket részletesen kielemezni és tipizálni.

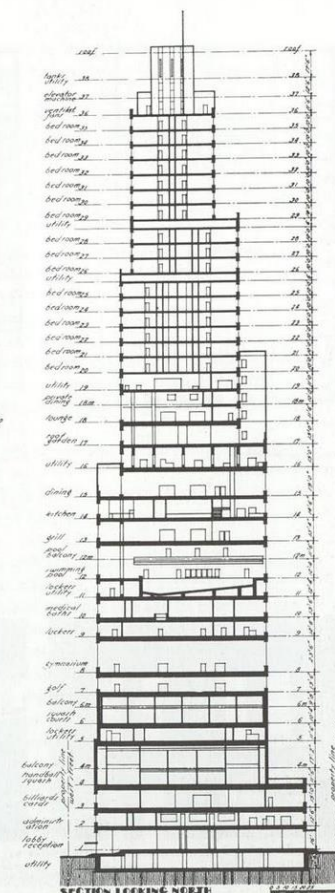

Írásában csak amerikai példákat vizsgált, többek között a XX. század 30-as éveiben épült kisebb felhőkarcolókat, mint a Downtown Athletic Club névre hallgató 35 emeletes épület (építész: Starret and Van Vleck 1930), amely a lakások mellett éttermeket, uszodát és egyéb sportlétesítményeket, játéktérket és irodákat foglal magába. Fenton katalógusa ma már inkább egy gondolatébresztő érdekesség, „első fecske”. Ennél talán közelebb visz bennünket a jelenség megértéséhez, ha felidézünk néhány XX. századi példát.

Downtown Athletic Club (Amerikai Egyesült Államok) - Starret and Van Vleck 1930

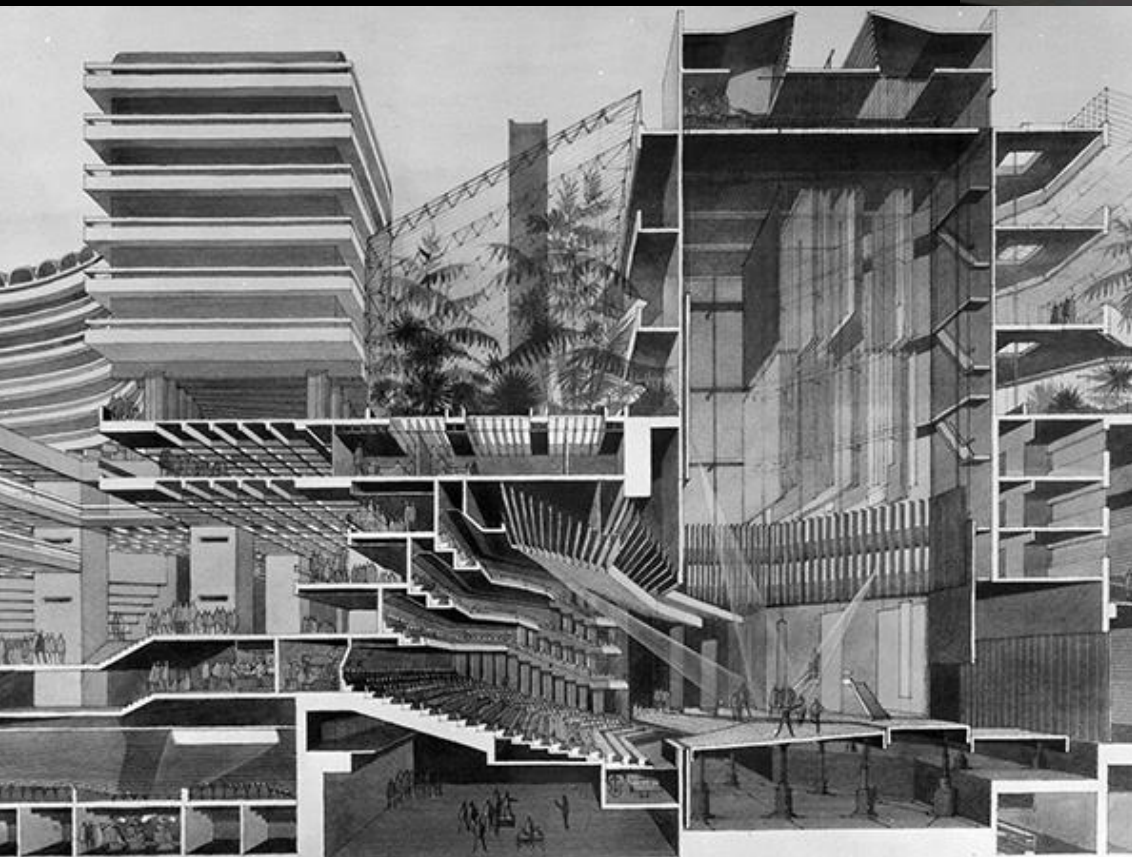
Downtown Athletic Club, Grundriß des achten Stockwerks: »Austern essen mit Boxhandschuhen, nackt, im x-ten Stock...«

Downtown Athletic Club, 1931 (Architekten: Starrett & Van Vleck, zusammen mit Duncan Hunter). Eine gelungene Lobotomie sorgte dafür, daß diese Apotheose des Wolkenkratzers als Instrument revolutionärer metropolitane Kultur von den umliegenden Türmen kaum zu unterscheiden war.

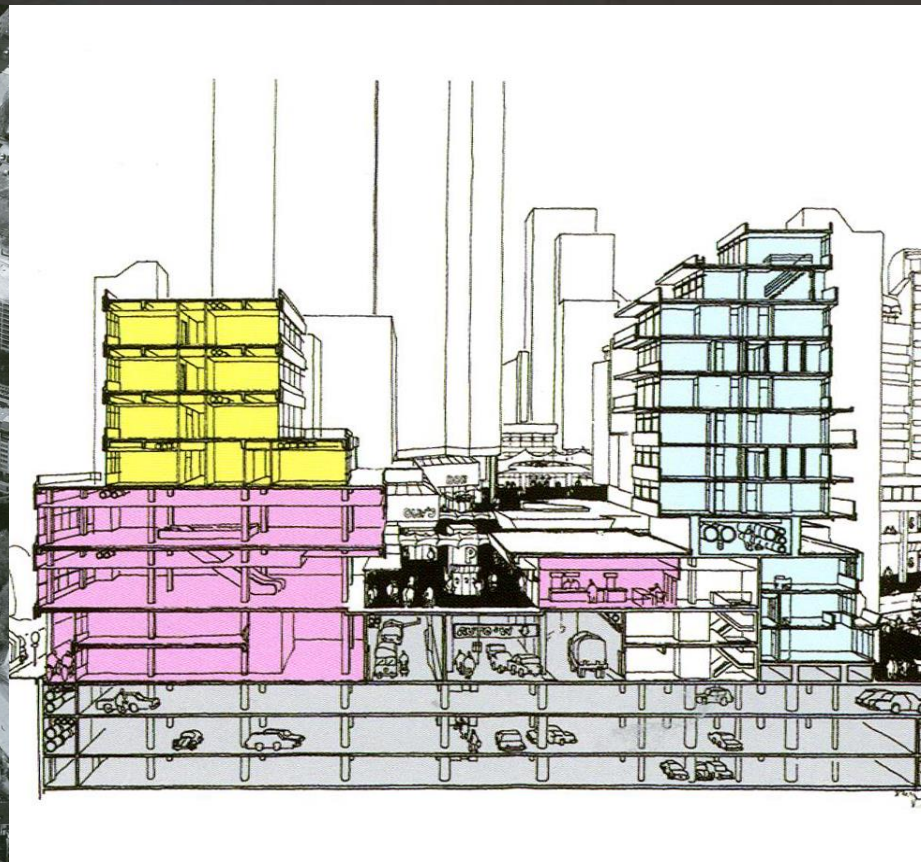
Kisebb városok ezek a városon belül, szinte kivétel nélkül LEGO logikát követő önálló entitások, egymásra pakolt vagy egymás mellé rakott elemekből.

Barbican London (Egyesült Királyság) - Chamberlin ,Powell and Bon 1982

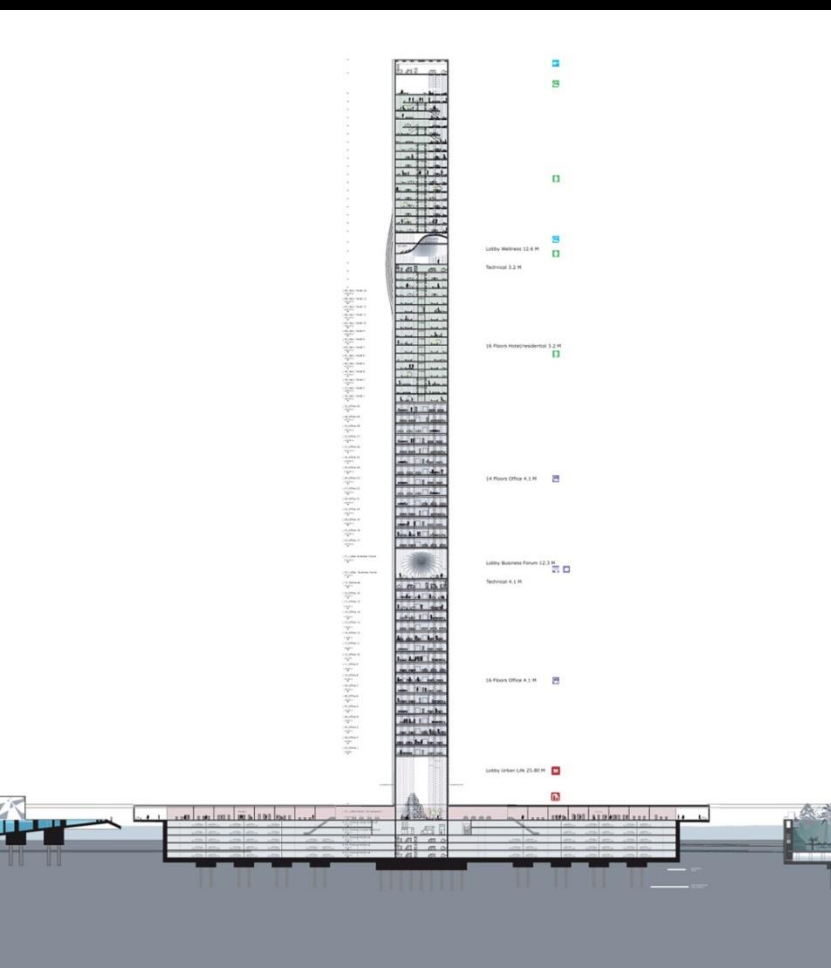
Kisebb városok ezek a városon belül, szinte kivétel nélkül LEGO logikát követő önálló entitások, egymásra pakolt vagy egymás mellé rakott elemekből. Többségük izoláltan létezik, nem vagy alig kommunikál a környezetével, egyfajta sterilitás jellemzi őket, mint a sikertelen genetikai keresztezéseket.

Ihme Zentrum , Hannover (Németország) - Kloss, Kolb & Partners 1975

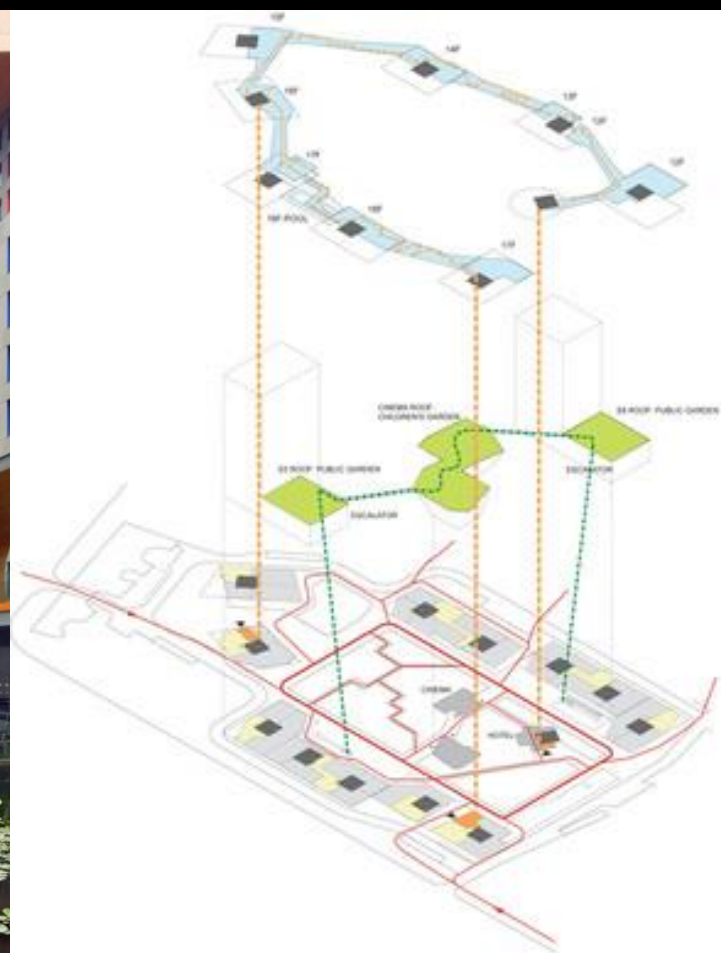
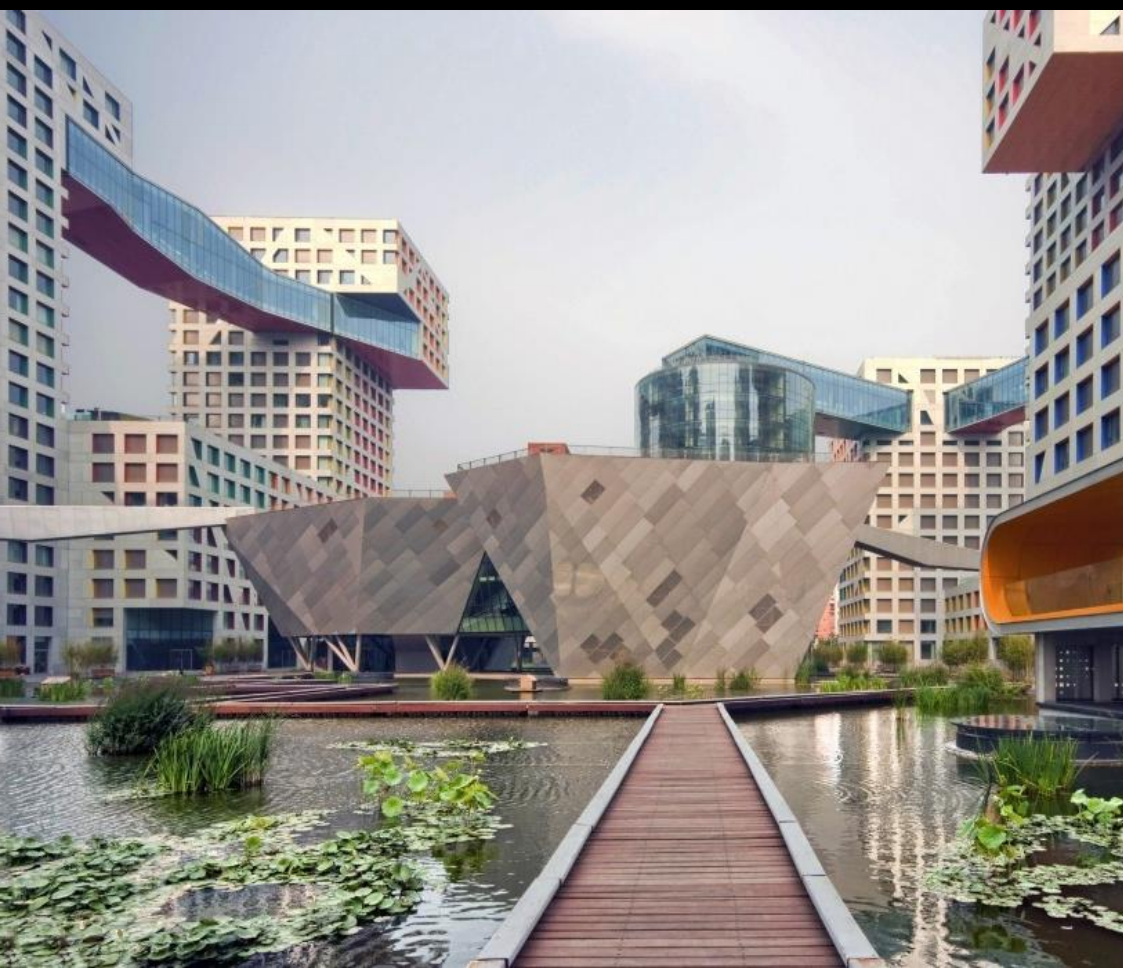
A múlt század utolsó évtizede és a XXI. század első évtizede aztán sosem látott számban elkezdti „termelni” az egyre összetettebb komplexumokat, amelyek jellemzően még „város léptékű” épületek és spekulatív jellegű fejlesztések.

Dubai Renaissance , Dubai (Egyesült Arab Emírségek) - OMA 2006

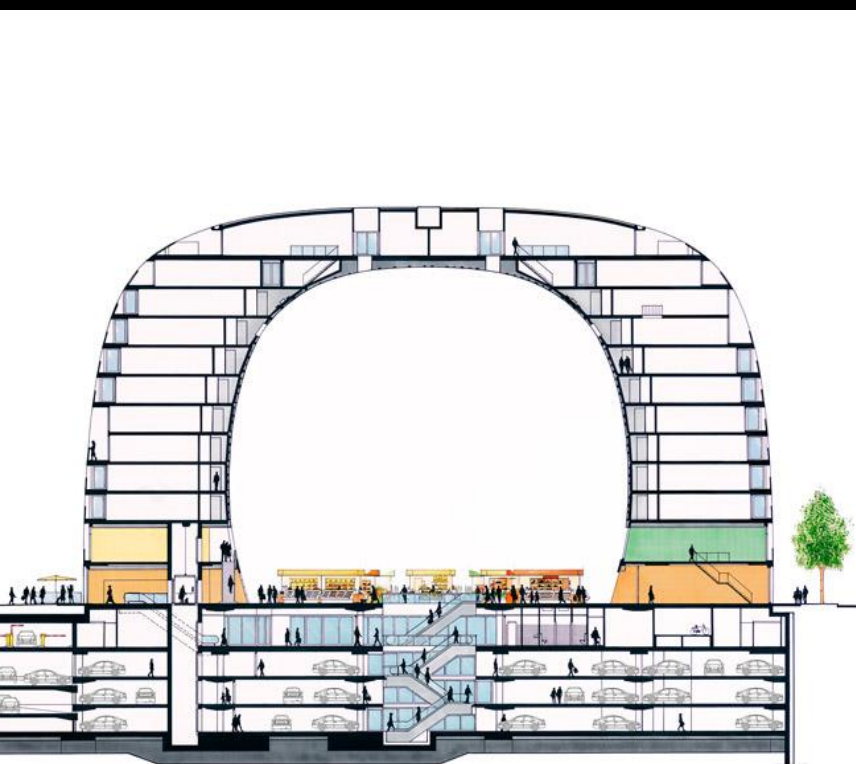
A múlt század utolsó évtizede és a XXI. század első évtizede aztán sosem látott számban elkezdti „termelni” az egyre összetettebb komplexumokat, amelyek jellemzően még „város léptékű” épületek és spekulatív jellegű fejlesztések.

Linked Hybrid, Peking (Kína) - S. Holl 2009

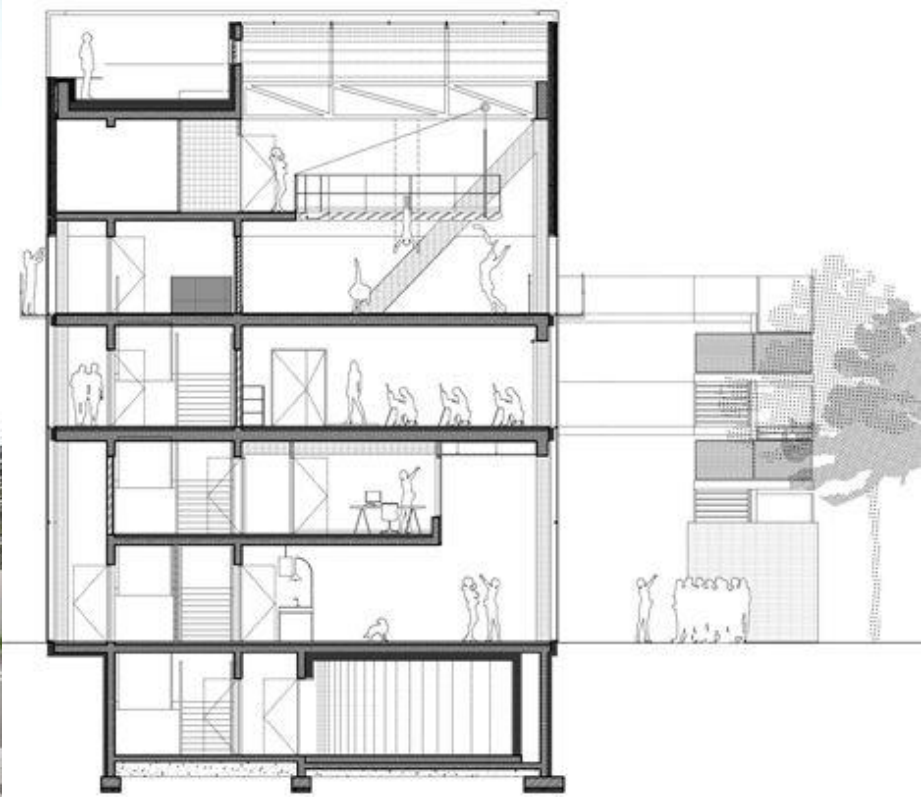
A következő fejezet pedig már az elmúlt pár év, amikor már nem a magántőke az egyedüli kezdeményező, sőt! A folyamat itt válik igazán izgalmassá, a korábban említett „metamorfózis” akkor indul be igazán, amikor a közösségi és magánérdek találkozik, egymásra épül és szimbiózisba lép

Market hall with flats and services Rotterdam (Hollandia) - MVDRV, 2014

A következő fejezet pedig már az elmúlt pár év, amikor már nem a magántőke az egyedüli kezdeményező, sőt! A folyamat itt válik igazán izgalmassá, a korábban említett „metamorfózis” akkor indul be igazán, amikor a közösségi és magánérdek találkozik, egymásra épül és szimbiózisba lép. A nagyobb méret, vagy a nagyvárosi (kozopolita) környezet már nem alapfeltétel, bárhol létrejöhetnek hibridek, amelyek többre képesek, mint proto-hibrid multifunkcionális épületek.

Sport and Cultural Centre, Párizs (Franciaország) - Bruther 2014

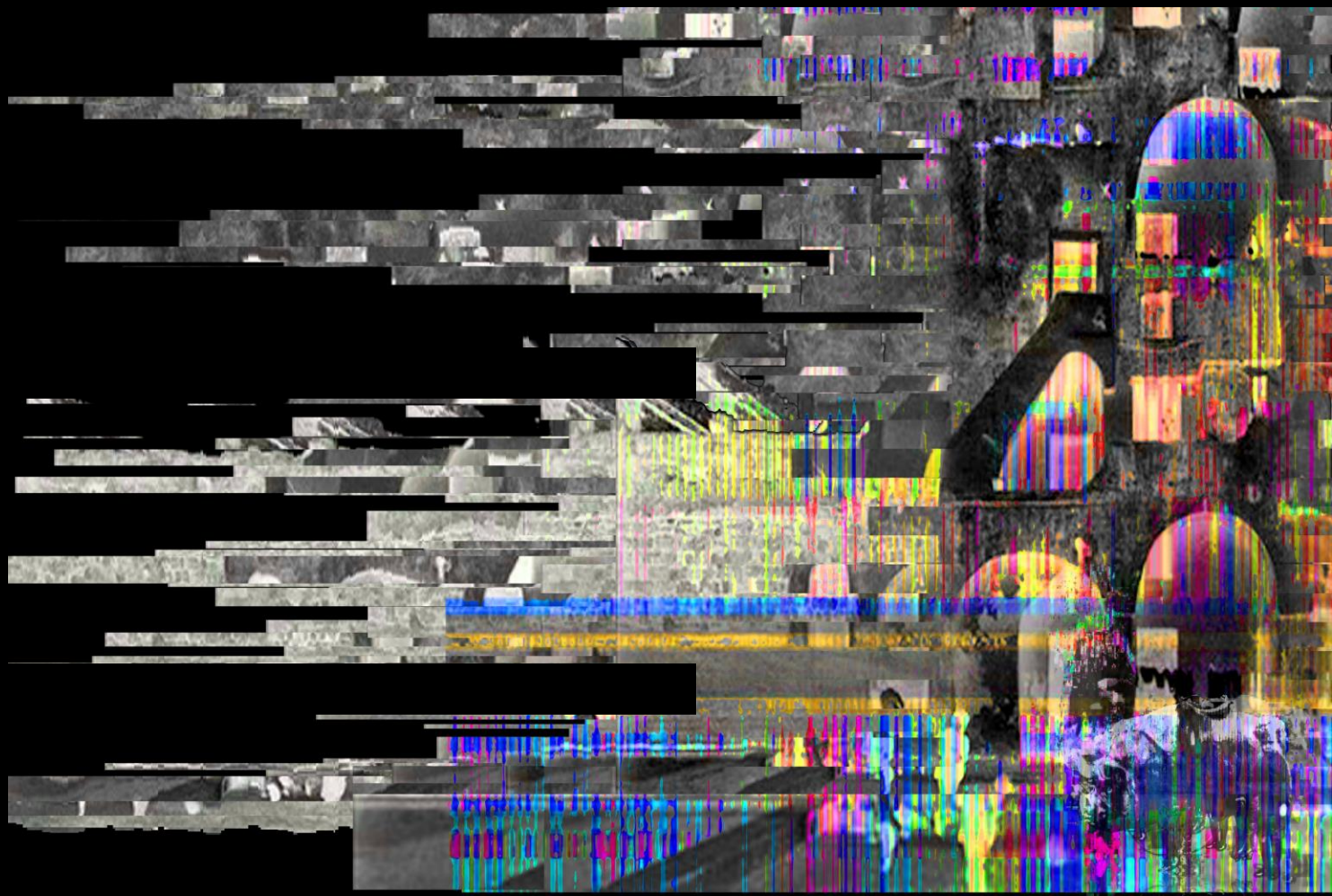
Egy valódi hibrid épületben a funkciók integrációja és interaktivitása, valamint a komplexitás a legfőbb jellemzők, de ezeknek működniük kell minden szinten, az épületnek minél több szállal kell kötődnie a szűkebb és tágabb környezetéhez egyaránt. A flexibilitás nem egyszerűen alapkövetelmény, a terek megosztott és spontán használatát is lehetővé kell tenni minél szélesebb közönség számára, akár 24 órában. A társadalom, amiben élünk sokféle és változatos, nem végleges megoldásokra kell törekedni, hanem olyan keretrendszer létrehozása, amelyik képes folyamatos változást befogadni. Genetikai hasonlással élve el kell érni egyfajta építészeti heterosist, amikor az „utód” képességei, tulajdonságai jobbak mind a két „szülőnél”.

A társadalom, amiben élünk sokféle és változatos, nem végleges megoldásokra kell törekedni, hanem olyan keretrendszer létrehozása, amelyik képes folyamatos változást befogadni. Genetikai hasonlaltal élve el kell érni egyfajta építészeti heterosist, amikor az „utód” képességei, tulajdonságai jobbak mind a két „szülőnél”.

CO-HOUSING

| Mi is ez? |

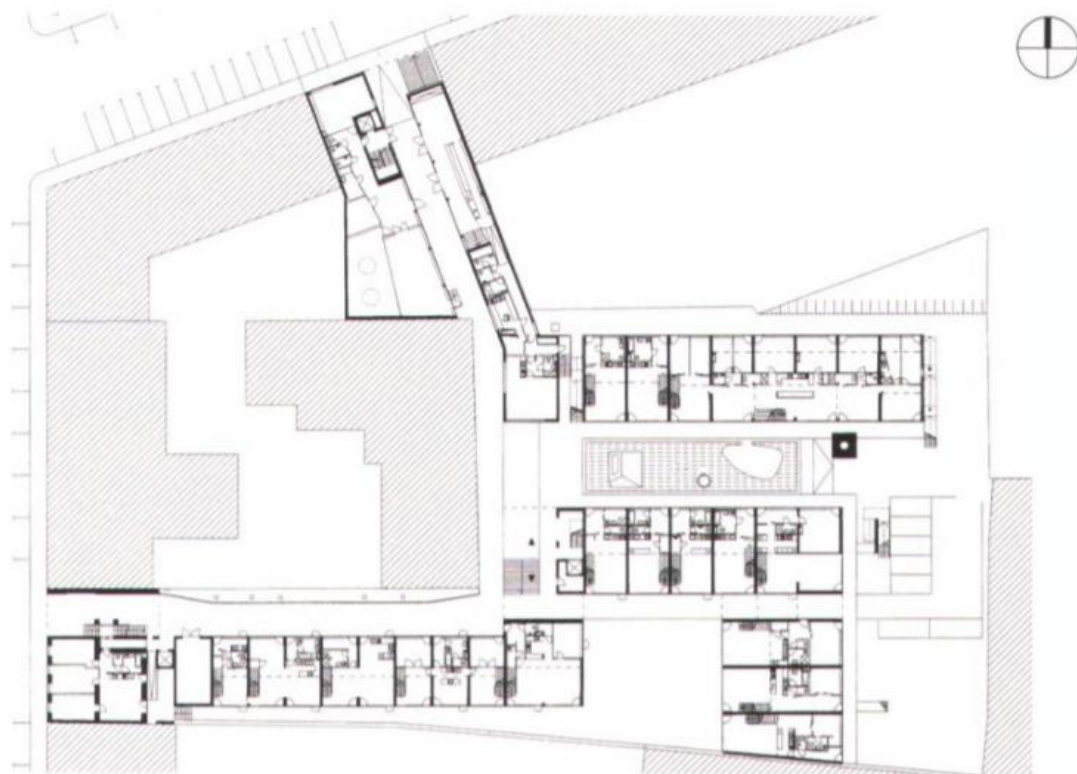
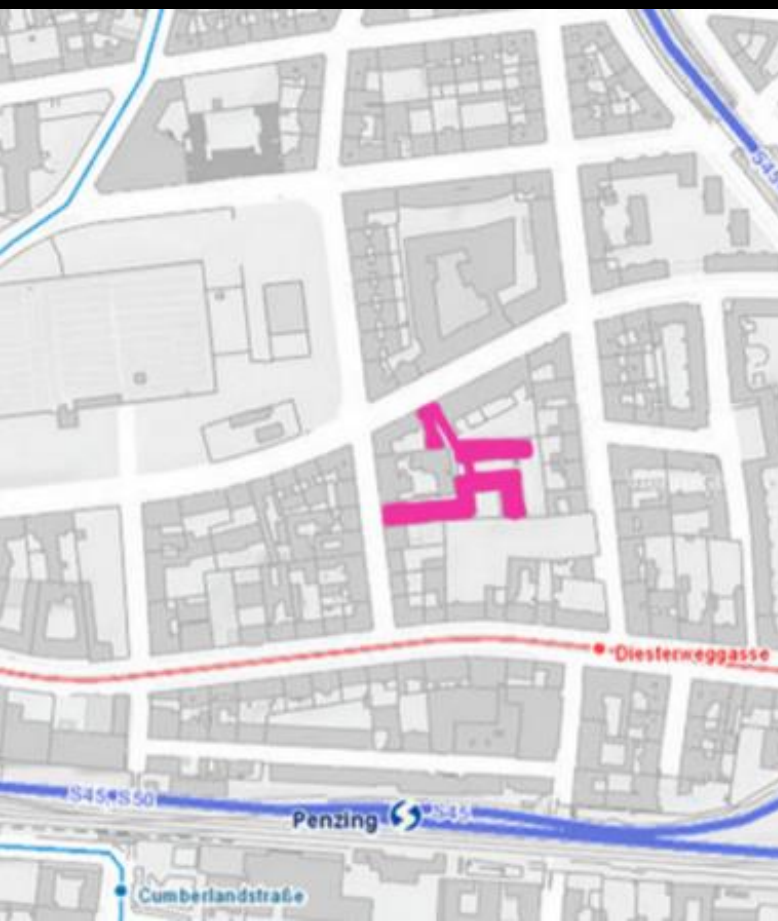
Nem kommuna, hanem közösségi lakóhely, ahol minden lakónak jól körülhatárolt személyes élettere van,
de a privát szférán túl különféle megosztott közösségi terek is rendelkezésre állnak.
Elvárás az aktív részvétel mindenben, a lakóhelymegteremtésében és működtetésében is.

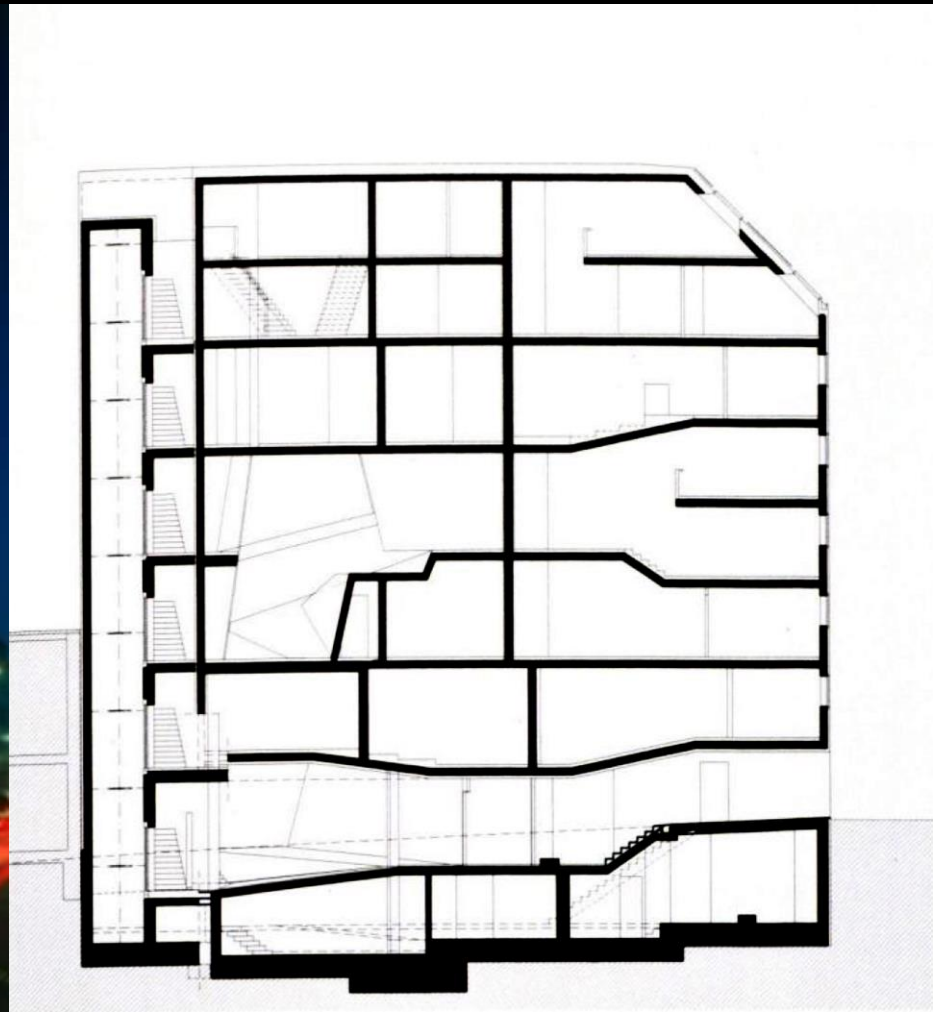
Sargfabrik, Bécs (Ausztria) - BKK-2, 1992-1996

Sargfabrik, Bécs (Ausztria) - BKK-2, 1992-1996

Miss Sargfabrik, Bécs (Ausztria) - BKK-3, 1998

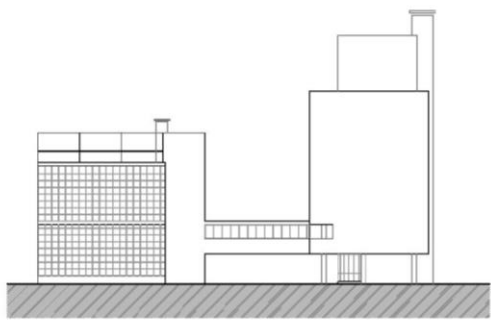

egyéb típusok:

- Kollektív házak

- Baugruppen
- Mixerek

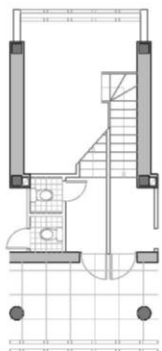
Narkonfin, Moszkva (Oroszország) - Moisei Ginzburg, 1929

Alját nord

C&I-típus F - Nívell 1

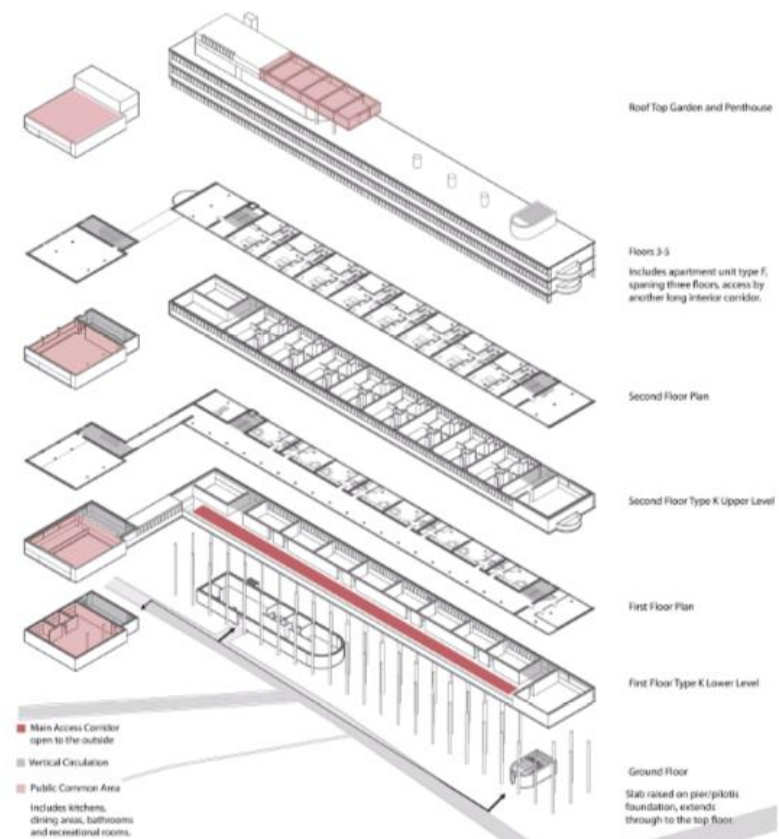
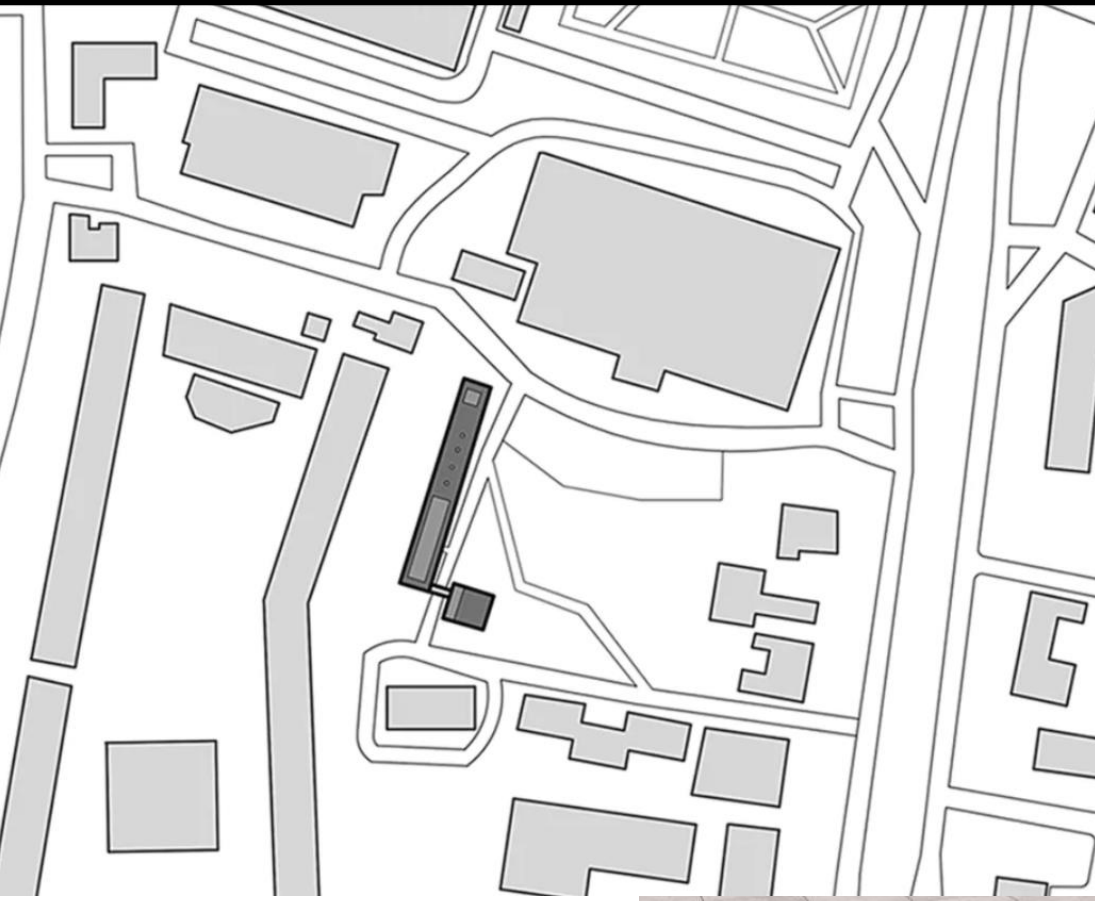
C&I-típus F - Nívell 2

C&I-típus F - Nívell 3

Narkonfin, Moszkva (Oroszország) - Moisei Ginzburg, 1929

Let's see what happens...

Öko houses, Berlin (Németország) - Otto Frei, 1991

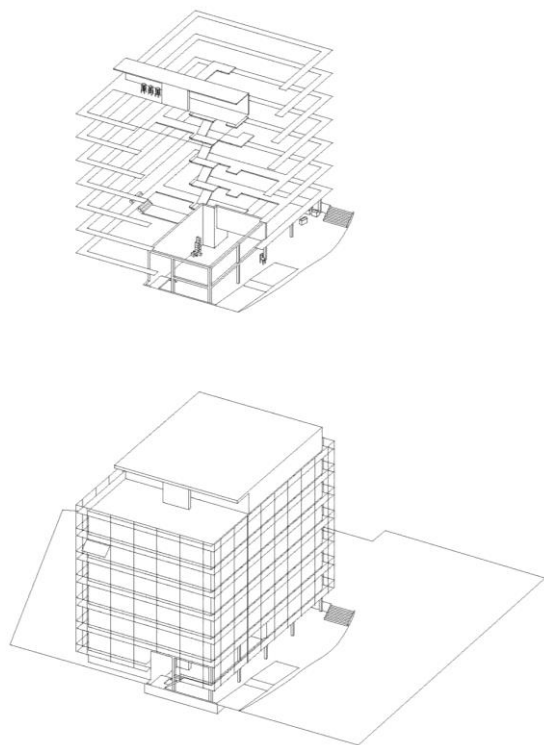

egyéb típusok:

- Kollektív házak
- **Baugruppen**
- Mixerek

Vedd a kezébe a megoldást! Csak Berlinben több száz épült meg ezekből a saját szervezésű, ingatlanfejlesztő nélkül létrehozott lakóházakból.

R50, Berlin (Németország) 2013

egyéb típusok:

- Kollektív házak
- Baugruppen
- **Mixerek**

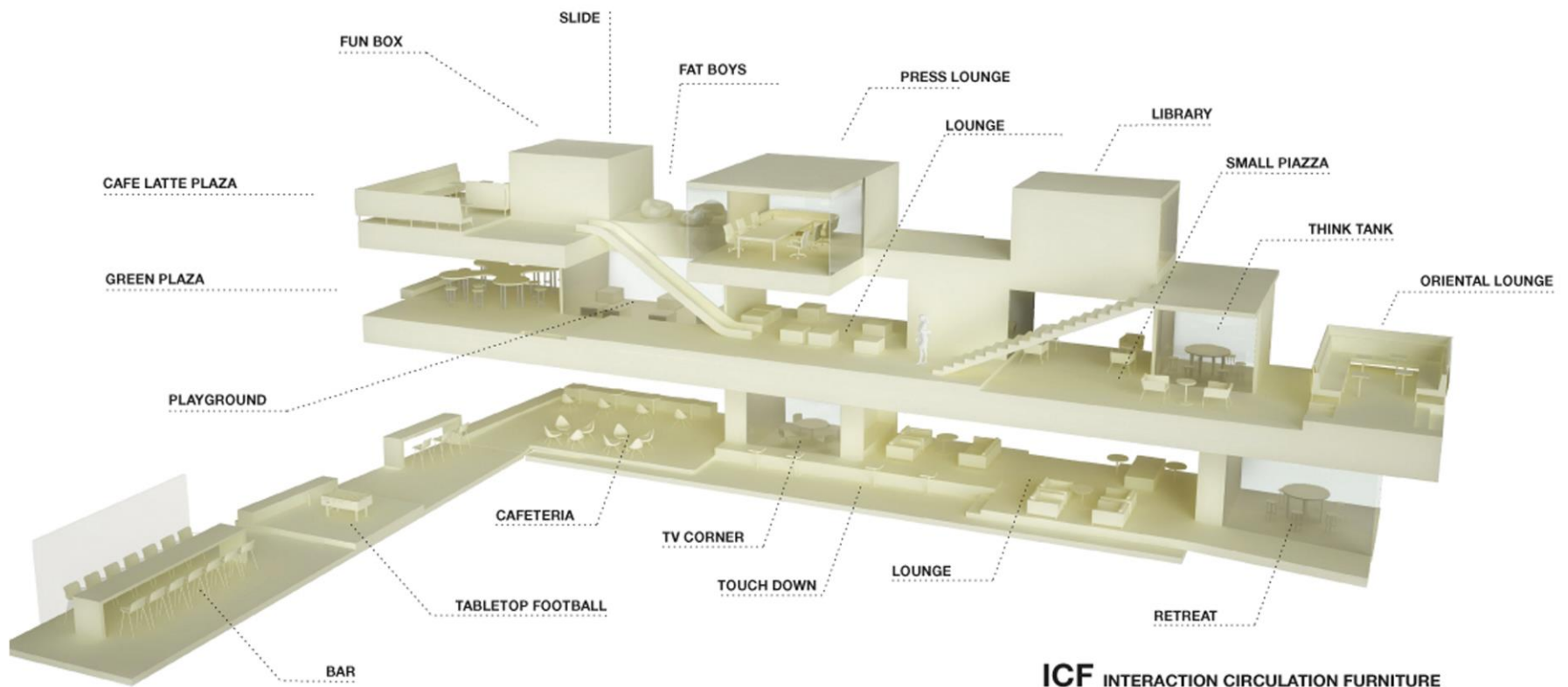
Első generáció: sokféle méret és alaprajz, de csak lakások.

C34, Graz (Ausztria) – Innocad, 2012-2014

Első generáció: sokféle méret és alaprajz, de csak lakások.

C34, Graz (Ausztria) – Innocad, 2012-2014

Második generáció: mint az előzőnél + megjelennek egyéb funkciók és közös használatú helységek.

93 Multi Family Housing Units, Ginko, Bourdeux (Franciaország) – Hessemfar & Vérons 2012

Második generáció: mint az előzőnél + megjelennek egyéb funkciók és közös használatú helységek.

93 Multi Family Housing Units, Ginko, Bourdeux (Franciaország) – Hessemfar & Vérons 2012

coupe sur jardin susp

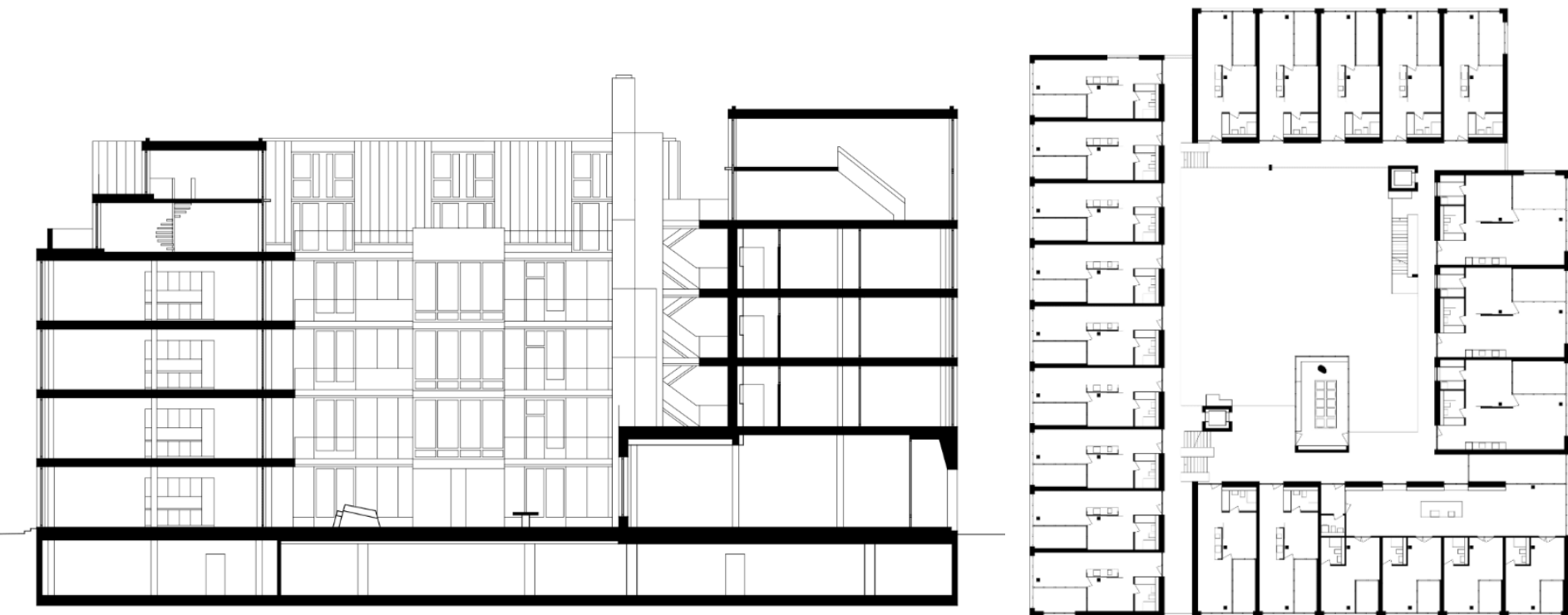
Harmadik generáció: mint az kettő, de megjelennek a megosztott lakások (co-living), illetve esetenként még kollégiumi szobák, vagy krízishelyzetekre tervezett egységek is. A határok a stúdiólakás és kollégiumi szoba, a flat-share és normál lakás között elmosódnak vagy flexibilisen változtathatók, a megosztott lakásoknál a privát / közösségi aránya az utóbbi javára billen át.

Min Max mixed-use residential and commercial building, Glattpark, Opfikon (Svájc) – EMI, 2013-2016

Harmadik generáció: mint az kettő, de megjelennek a megosztott lakások (co-living), illetve esetenként még kollégiumi szobák, vagy krízishelyzetekre tervezett egységek is. A határok a stúdiólakás és kollégiumi szoba, a flat-share és normál lakás között elmosódnak vagy flexibilisen változtathatók, a megosztott lakásoknál a privát / közösségi aránya az utóbbi javára billen át.

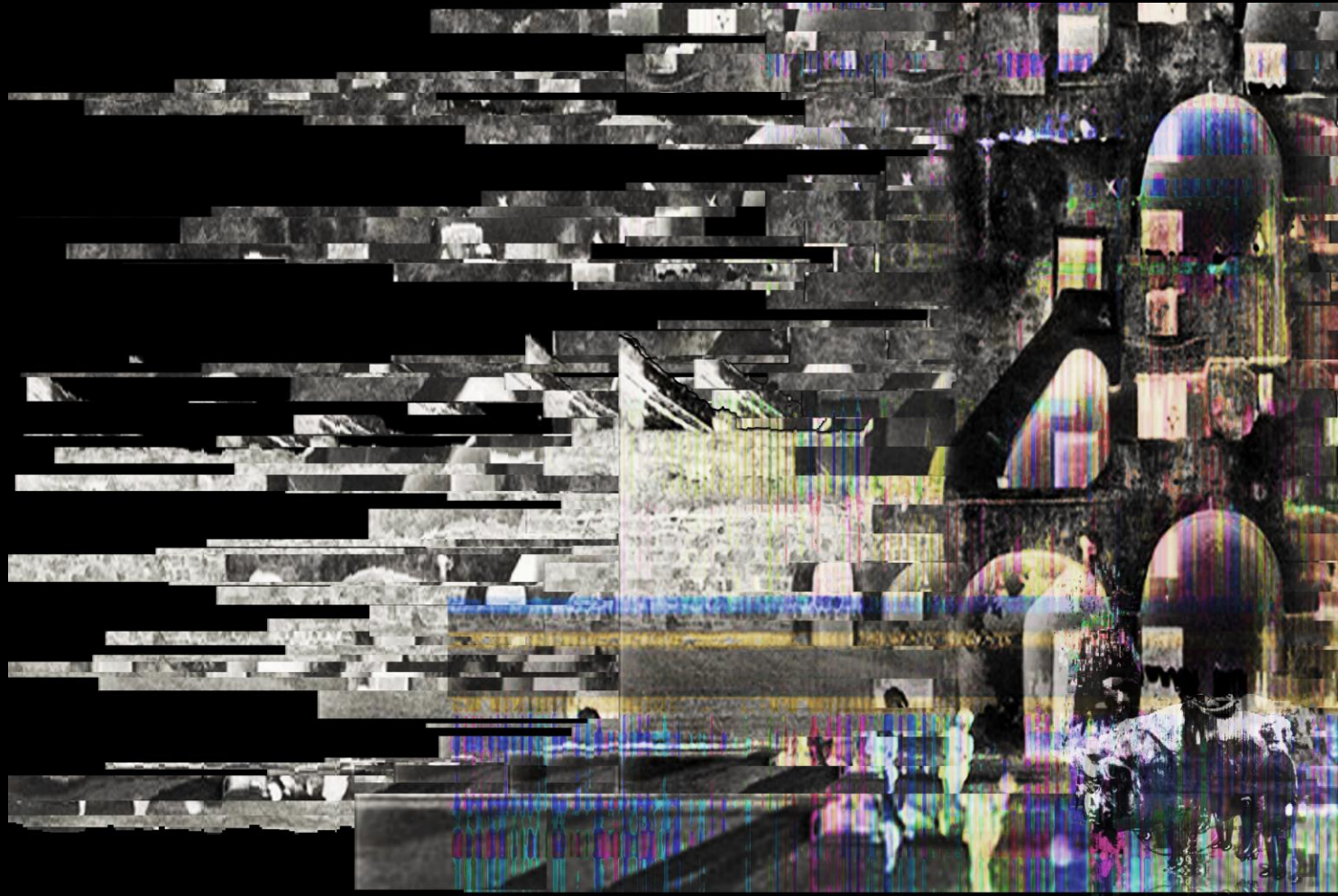
Min Max mixed-use residential and commercial building, Glattpark, Opfikon (Svájc) – EMI, 2013-2016

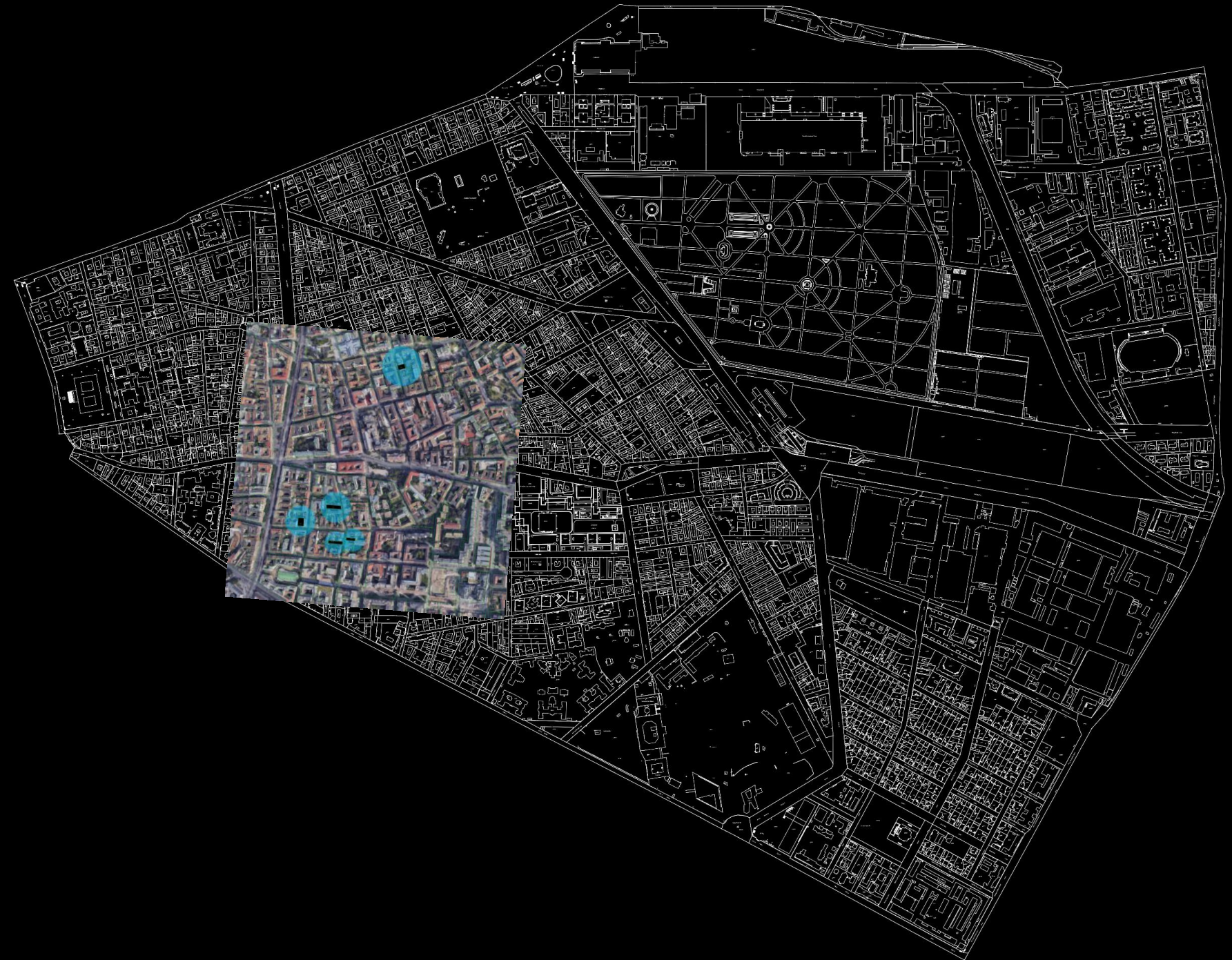

TT

HIBRID 2.0
„NYÓCKER”

IPARTANSZÉK 2018/ŐSZ

Tolnai utca 38.

Vajdahunyad utca 9.

Nap utca 8.

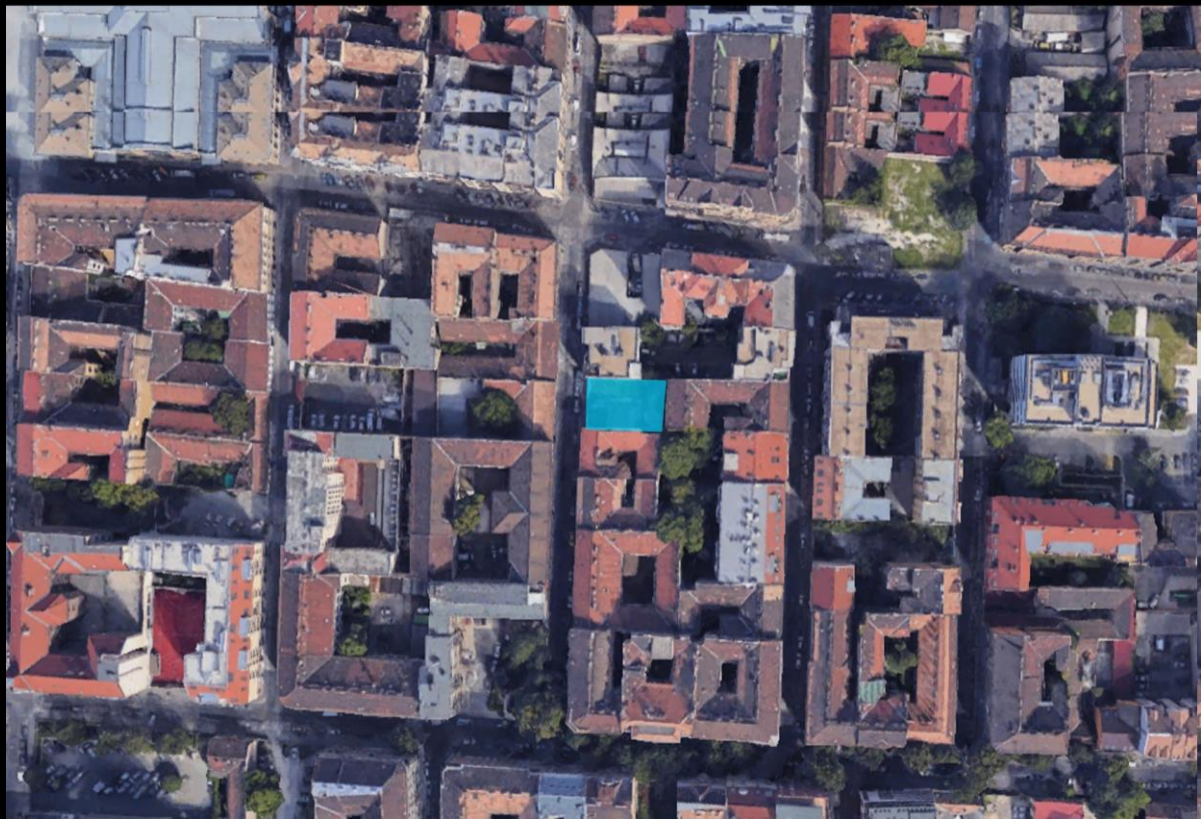
Vajdahunyad utca 26.

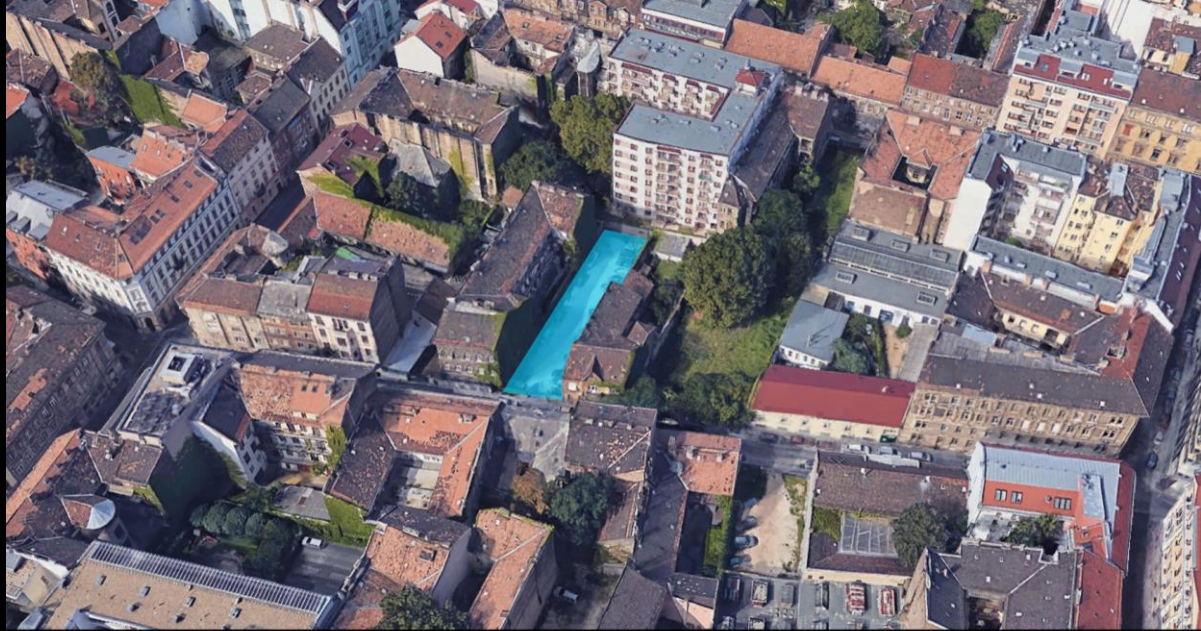
Vajdahunyad utca 27.

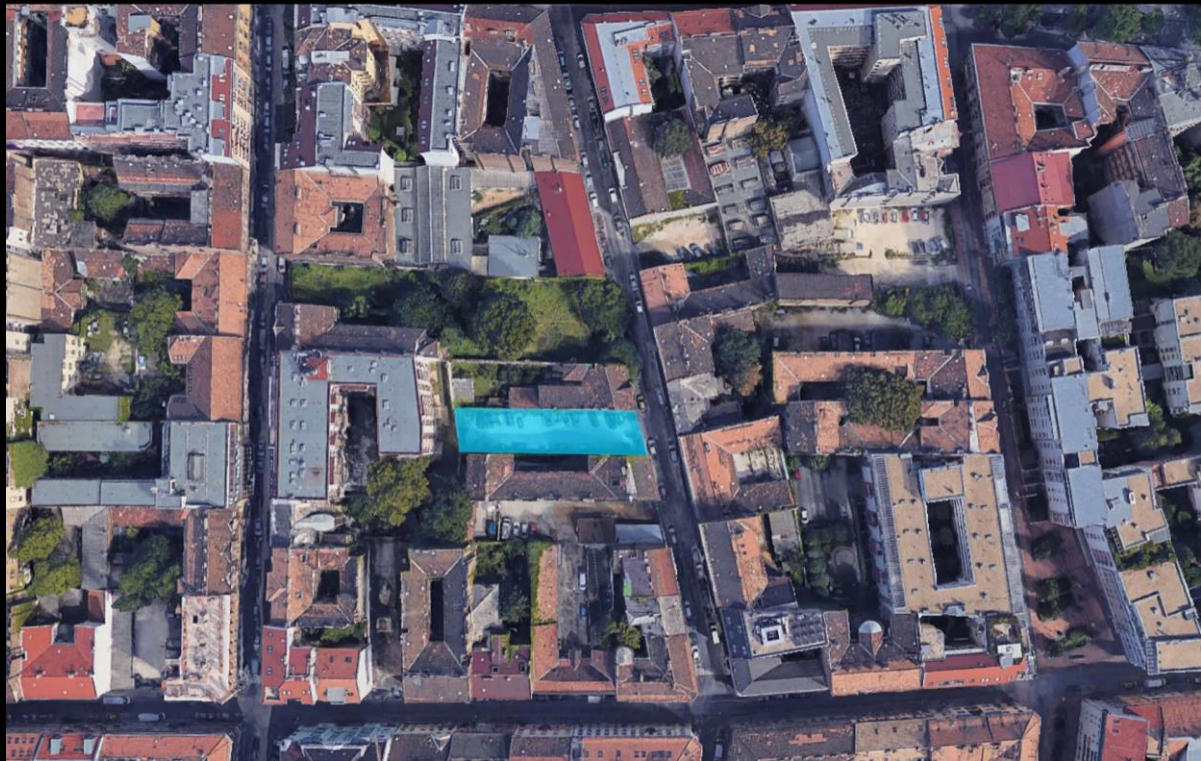

1. Tolnai utca 38.

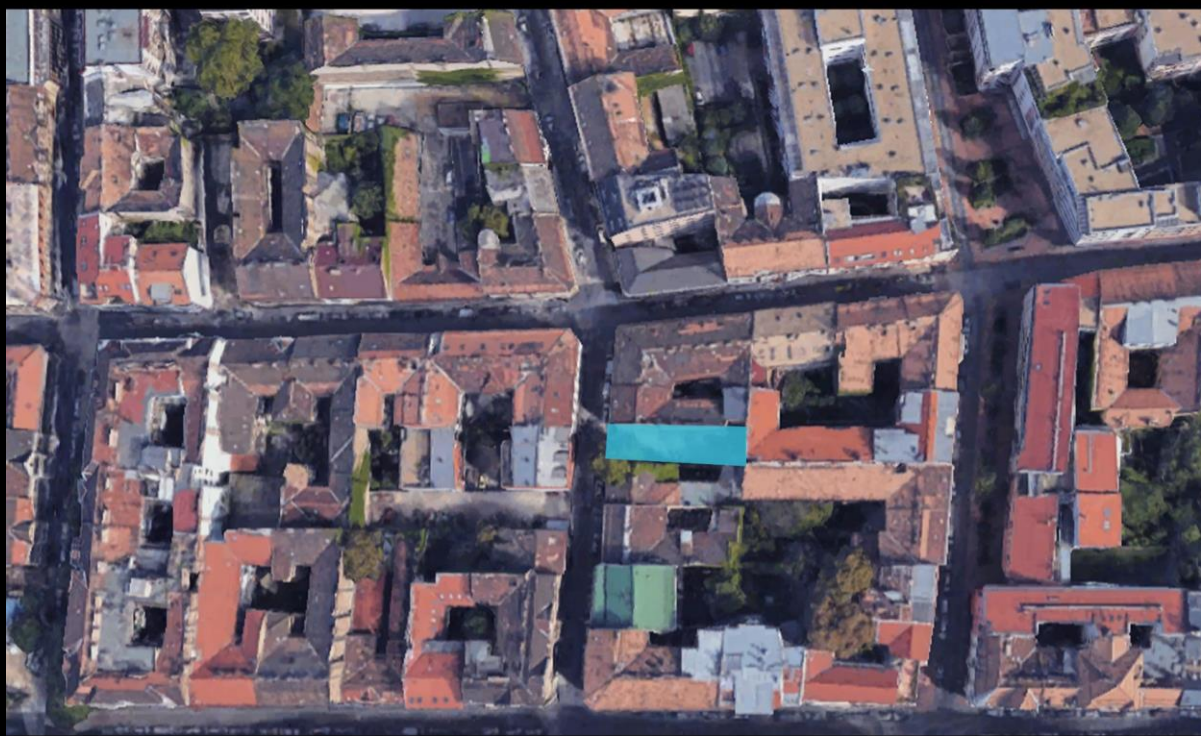

2. Vajdahunyad utca 9.

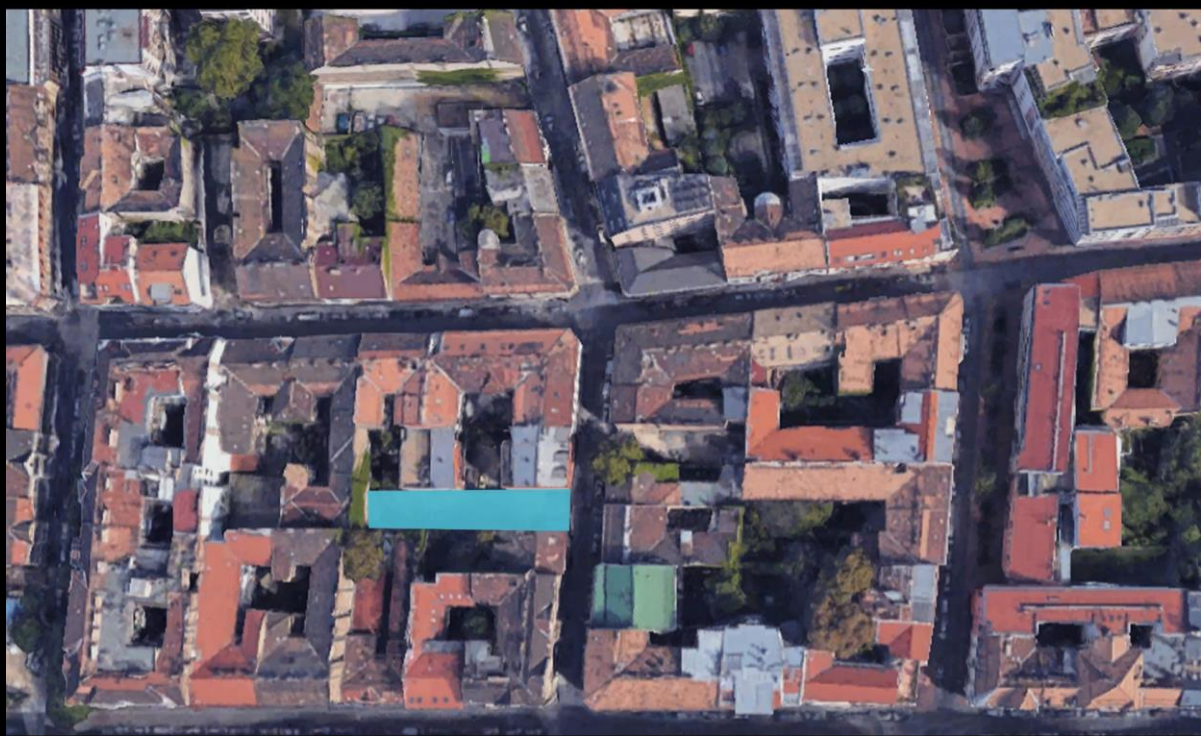

3. Vajdahunyad utca 26.

4. Vajdahunyad utca 27.

5. Nap utca 8.

Tervezési feladat:

Ma már egy hibrid épület esetében nem feltétel a nagyvárosi (kozmpolita) környezet, bárhol megjelenhet ez az épülettípus. Ezt a TT1-es félév gödöllői tervei is fényesen igazolták. Ettől függetlenül az ideális terep mégis a sokszorosán rétegzett, ellentmondásokat hordozó urbánus környezet. Budapest nagyobb része és a belvároson belül a „Nyócker” egyes negyedei, tömbjei egyértelműen ilyenek. A “feszültséget” legerősebben a lépcsőről-lépésre terjeszkedő Corvin-negyed közelében lehet érzékelni, a pöffeszkedő bevásárlóközpont és a túlméretezett új lakóházak szomszédságában kijózanító utcákat és élethelyzeteket találunk.

A félév keretében az itt található mini foghíjakat próbáljuk meg belakni, kitölteni az űrt minden értelemben. A fiatal korosztályok lakhatása még a nálunk jóval gazdagabb országokban is problémás, kollégiumból, megfizethető lakásból vagy albérletből kevés van. A tervezendő lakóházak (hibridek) fiatal, **önszerveződő** csoportok saját társasházai, kiegészítő közösségi vagy egyéb (sport, kereskedelem, iroda) funkciókkal, ideális esetben napi 24 órában nyitott terekkel. A különböző funkciók egymáshoz viszonyított aránya kötetlen, az előadásban említett bármelyik típus tervezhető, a részletes tervezési program összeállítása a hallgatók feladata.

- KÖSZÖNÖM A FIGYELMET -

Bibliográfia, közönetnyilvánítás:

Public chance by Aurora Fernández Per, Javier Arpa / a+t publisher 2008
Reclaim by Aurora Fernández Per, Javier Mozas a+t publisher no. 39-40 2012
This is hybrid by Aurora Fernández Per, Javier Mozas a+t publisher no. 31-34 2014
Complex buildings by Aurora Fernández Per, Javier Mozas, Dominic Leong a+t publisher no.48 2017
Complex buildings by Aurora Fernández Per, Javier Mozas, a+t publisher no.49 2017
<https://archinect.com/mwieber/project/housing-case-study-narkomfin-apartments> (Matthew Wieber)
http://futurecities.si/wp-content/uploads/2014/08/Sargfabrik_Case-Study.pdf